

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
oslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
i stolp. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
o Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljke in
dneva po prežniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopis se ne vračajo, neelektronska
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2325

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Ceko
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.341
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Borba za svobodo

13. aprila tega leta so obhajali katoličani v Veliki Britaniji stoletnico, odkar je bila v angleškem parlamentu sprejeta takozvana emancipacijska bill, zakon, po katerem se je vrnila katoličanom verska svoboda in politična enakopravnost.

V sijajnem biografskem delu Lytton-Stracheya o kraljici Elizabeti se nam odkriva miselnost vladarjev, ki so Anglijo odtrgali od katoliške Cerkve. To so bili ljudje »renesanse«, skrajni nasilneži, samovoljni tirani, ki niso trpeli nobene duhovne sile, katere bi stala na poti njihovi pohoti. Katoliška cerkev v Angliji pa je bila velika, pravzaprav edina moralna sila, ki je že od 3. stoletja po Kristusu deželo odprla krščanski kulturi in npravem. Anglija, Škotska in Irsko so dale svetu velike verske in kulturne delavce: Bonifacija, Bedo, Kiliana, Tomaža Becketa in Tomaža Mora, Anzelma, oba Bacona in druge. Ta cerkev s svojo globoko vkoreninjenostjo v ljudstvu je bila že pred reformacijo prišla v konflikt z absolutističnimi težnjami kraljev. Henrik VIII. je naposled sklenil duhovščino spraviti popolnoma v odvisnost od sebe, spreminiti cerkev v državni institut in sebe napraviti za njenega glavarja. Nasilno izvršeni ločitvi od Rima je sledilo kruto preganjanje, v katerem je bilo za 38 letnega vladanja tega Nerona usmrčenih: 2 kardinala, 2 nadškofa, 18 škofov, 13 opatov, 500 priorjev in menihov, 38 doktorjev bogoslovja in prava, 12 vojvod in grofov, 164 plemičev, 124 meščanov, 110 žensk. V državi, kjer je bila verska in politična svoboda že po Magna charta 1216 vsakemu zagotovljena, je bilo katoliški cerkvi prepovedano vsako bogoslužje pod smrtno kaznijo. Cerkevno premoženje se je seveda konfisciralo za krono in državo. Do leta 1793. se niti ime »katolik« ni smelo izgovarjati; katoličanom so rekali »papisti«. Šele leta 1803. se je nek katoliški duhovnik v prvič upal iti po londonskih cestah v črni obleki.

Najhuje se je godilo katoliški Cerkvi na Irskem, kjer je bila prvobitno celica za narodno svobodo ljudstva proti angleškemu veleposilstvu, ki si je deželo popolnoma zaslužilo. Irski katoličani so bili proglašeni za manj vredne, so bili izključeni od državnih služb in niso mogli biti zastopani v parlamentu. Leta 1788. je Anglija iz strahu pred posledicami ameriške in francoske revolucije tež izjemne postavbe nekoliko omilila, toda do popolne pravne emancipacije je prišlo šele leta 1829., ko je nastopil veliki O'Connell. Ta je postavil na svoj irski osvobodilni program: popolno politično enakopravnost katoličanov brez vsakega pridržka, dopustitev katoličanov k vsem državnim službam, popolno versko svobodo in odpravo desetine, ki so jo morali plačevati katoličani za vzdrževanje državne anglikanske cerkve. Genialnemu mislecju, politiku in govorniku se je posrečilo, da je večji del angleške inteligence začel v parlamentu borbo za emancipacijo katoličanov. To so bili: Pitt, njega politični nasprotnik Fox, Canning, Burke, Peel, zmagalet pri Waterloo-u vojvoda Wellington, pisatelj Walter Scott in zgodovinar Macaulay ter nešteti drugi, ki spadajo med največje moze v zgodovini Anglije in celega sveta. 13. aprila 1. 1829. je bila postavljena enakopravnost katoličanov po velikih in dolgih debatah od obeh zbornic sprejeta in sklenjena.

Pravica je zmagala. Katoliki so mogli postati peeri in poslanci, so dobili dostop do vseh državnih služb in dostojanstev, v občinsko samoupravo in armado; le lord-kanceler in lord-pečatohranilec ter vicekralj irski niso smeli biti katoliki. Posebni kazenski zakonik proti katoličanom se je odpravil. Vendar pa redovi še niso bili pripuščeni, tudi katoliški škofi niso smeli nositi naslova kakšnega anglikanskega škofovskega sedeža. Ali od tega dne dalje je katoliška cerkev dobila ogromen razmah in 1. 1850. je papež Pij IX. obnovil katoliško hierarhijo v Angliji, ki šteje danes 1 nadškofa in 17 škofij. L. 1878. se je obnovila katoliška hierarhija na Škotskem, l. 1851. se je ustanovila katoliška univerza v Dublinu, l. 1914. se je ustanovilo angleško poslaništvo pri sv. Stolici, l. 1910. se je odpravil del za katoličane žaljive inkoronacijske prisege in še ostale utesnjujoče določbe iz starih protikatoliških zakonov. Krona borbe za svobodo katoliškega elementa pa je datum 6. decembra 1921, ko je irski narod dosegel državno svobodo kot svoja republika.

Mož, ki je pa s svojim mirnim delom, mogočno besedo in silo svojega genialnega duha največ doprinesel k srečnemu koncu nad 300 letne borbe za versko in politično svobodo,

Po objavi lažnivega „dokumenta“

Kakšne gorostasne laži so v „dokumentu“ - Odbita senzacija - Tuji tisk spoznal lažnivost „dokumenta“

Članek g. Virginija Gajde v »Giornale d'Italia« je zelo dolg. Še daljši pa je »dokument«, ki obsega sedem stolpcev velikega formata italijanskih listov. Nemogoče nam je zato, objaviti »senzacijo« g. Gajde v celoti ali pa tudi le v obsežnem izvlečku, dasi bi svojim čitateljem zelo radi privoščili to »senzacijo«, da bi videli, kako senzacionalne laži so sploh mogoče. Vendar pa moramo navesti vsaj par najbolj mastnih, da tudi naši bratci vidijo, kako zadostno slabo so narejeni ti »dokumenti«. Ze veliki podnaslovi članka povedo vse. Takole se glase ti naslovi:

»Vojni dokumenti Jugoslavije — Kako organizira srbski generalni štab terorizem na mejah — Bodoča vojna — Vojaki s krvoločnim instinktom — Šola zasede — Zastrupljanje vode in uporaba nožev — Krvni zakon: ubijaj neprijatelja in ranjenega tovariša — Špijonaža in revolucija.«

Pod temi krvavimi naslovi pa opisuje g. Gajda, kako »pripravlja Jugoslavija vojno proti vsem«.

Vse vodi srbski generalni štab. Glavno nalogo pa imajo komite, ki še pred začetkom vojne delujejo na sovražnem ozemlju. Vsak komita ima tudi uniformo tuje vojske. Njegovo delovanje se bo pokazalo v najbolj divjem, najbolj surovem in najbolj nelojalnem načinu borbe, brez vsakega usmiljenja in brez vseh skrupulov. Vodo bodo zastrupljali z bacili, ropali in ubijali civilne osebe, s požari, terorjem in oboroženim nasiljem bodo šli nad neoboroženo prebivalstvo. Da bodo komite tež tigrski in še hujski vlogi kos, bodo skrbno izveščani. Zlasti se skrbni za duhovno pripravljenost in tu pomaga tudi prosvetno ministrstvo. Ti komite dobivajo seveda tudi posebne plače. In s temi surovimi sredstvi se pripravlja vojna proti vsem. »Vsi komandanti morajo

biti prepričani, da smo danes velika in močna država, ki nima potrebe, da ima kakšne obzire do sosedov. V bodočih vojnah bodo upravičena vsa sredstva.« Tako se dobesedno glasi v teh »dokumentih«!

»Dokumente« sam pa ima ta poglavja:

»Instrukcije za akcijo band v slučaju vojne na naših zapadnih in severnih frontah — Šola za organizacijo guerille — Subverzivna propaganda za časa miru — Taktične odredbe — Splošna navodila — Orožje in rekrutiranje — Posebne plače komitskih band — Sredstva in oboroževanje — Sabotiranje neprijateljske mobilizacije — Terorizem, pohod, prenočevanje in borba — Mobilizacija in koncentracija komitov.«

V splošnih navodilih da se pravi, da je glavna naloga komitov, da povzročijo med prebivalstvom paniko in da zrevolucionirajo prebivalstvo. Mesta, na katerih nastopajo komite, morajo biti označena s krvjo, nožem in razvalinami. Komite morajo biti energični, krvoločni, brez skrupulov, sposobni za vse. Še ta divjen stavek iz tega famoznega dokumenta laži: Treba zažgati polja in gozdove, zastrupljati vodnjake, ubijati uradnike prefekture, ubijati kmete in ranjene vojake, po možnosti pa postopati tako, da bo narod mislil, da so ubijalci komunisti ali italijanski emigranti.

Pa zadosti teh lažnivih izmišljotin, vse se morajo našemu miroljubnemu narodu te laži naravnost studiti!

Laška predrznost

Rim, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) »Giornale d'Italia« zagotavlja slovesno, da so jugoslovanski dokumenti, ki jih je objavil, pristni in da gre za instrukcije jugoslovanskega generalnega štaba za slučaj spora z Madjarsko.

Kampanja proti nam propadla

»Vreme« z dne 16. t. m. piše: »List »Giornale d'Italia« je ponovno začel kampanjo proti naši državi, objavljajoč neke lažne dokumente, v katerih se naši državni ponovno pripisujejo nekake fantastične bojovite namere.«

Iz pisanja tujega časopisja se vidi, da je evropska javnost k sreči takoj uvidela pravo vrednost obtožb, ki so se objavile proti naši državi. Udarce kampanje take vrste je s tem omejen. Ona danes ne preti več z ustvarjanjem tako opasnih situacij, kakor je bilo to prvič. Izgledi za resnost komplikacij so toliko slabši, ker smo mi, izučeni po prejšnjih izkustvih, danes v stanju, da jo spremljamo brez razburjenja. Nevarno in škodljivo je med tem, ker se to obnavlja v Italiji, katere narod bi lahko veroval v točnost iznešenih trditev, ker se s tem ustvarja neko razpoloženje, ki ni v prilogi odnosu zaupanja, prijateljstva in miru, h katerim težita obe vladi, kakor izjavljata.

Ta kampanja ne more več doseči svoj prejšnji cilj: da diskreditira našo državo v oči Evrope; posebno ne sedaj, ko so vse moči naše države stavljen v službo miru. V ostalem je verjetno, da to tudi ni njen sedanjí cilj.

V zvezi z manifestacijami italijansko-albanskega prijateljstva v Tirani bi mogli biti ti napadi neke vrste udarec v obraz; lahko bi bili tudi demantiranje poročil istega lista o razgovorih g. Mussolinija z g. Chamberlainom z ozirom na politiko nasproti naši državi. Toda tudi kot taki so, z ustvarjanjem neprijateljske atmosfere v italijanski javnosti, preveč opasni, da bi sedaj, v času, ko se z vseh strani iskreno želi mir in ko se za njegovo vzdrževanje polaga velika pažnja na sosedsko lojalnost, mogli preiti brez resne splošne obsodbe.«

Komentarji francoskih listov

»Echo de Paris« objavlja Gajdov članek in pravi, da je napravil v Parizu slab vtis. Zlasti je zanimivo, piše rimski dopisnik lista, da

do, O'Connell je po mnogih preganjanjih, ječi in vsakovrstnem trpljenju umrl 1. 1847. na poti v Rim z besedami: »Moje telo pripada zemlji, moje srce Rimu, moja duša Bogu.«

Baš naš čas bi rabil takih katolikov kakor je bil O'Connell!

Verzije o upravni razdelitvi države

Belgrad, 16. apr. (Tel. »Slov.«) Vaš dopisnik je zvedel na merodajnem mestu, da obstojajo glede upravne razdelitve države na oblasti trenutno v notranjem ministrstvu tri različne verzije.

Prva verzija je ta, da bi se država razdelila na 14 oblasti. V tem slučaju bi bili sedeži teh oblasti tale mesta: Belgrad, Skoplje, Niš, Kragujevac, Bitolj, Sarajevo, Banja Luka, Podgorica, Split, Dubrovnik ali Cetinje (Dubrovnik se forsira radi večje reprezentativnosti, Cetinje iz zgodovinskih razlogov), Novi Sad, Osijek, Zagreb, Ljubljana.

V slučaju, če bi se država razdelila na 12 oblasti, bi ostala vsa imenovana gornja središča razen Bitolja in Podgorice. Za 14 oblasti se zavzemajo zlasti finančna ravateljstva, ker je sedaj finančna uprava razdeljena na 14 ravateljstev.

Tretja verzija je ta, da bi bilo sedem oblasti. V tem slučaju bi bila središča teh oblasti: Belgrad, Skoplje, Zagreb, Niš, Split, Sarajevo, Ljubljana. Zanimivo je, da se pri vseh verzijah imenuje zedinjena Slovenija s sedežem v Ljubljani.

V ministrstvo prihaja polno predlogov z rizbami in zemljevidi, kako naj se uredi naša država. Čujemo pa, da pred enim letom ta razdelitev ne pride v poštev. Nasprotno bi se v vsakem slučaju gledalo na to, da se vojaške, civilno upravne in finančne upravne meje popolnoma krijejo.

Cestni zakon pred zakonodajnim odborom

Belgrad, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) Vrhovni zakonodajni svet je imel sejo od 3 do 6. — Obravnaval je zakon o državnih in nedržavnih cestah. V imenu gradbenega ministrstva je bil navzoč načelnik Trifunović, v imenu finančnega pa Peter Petrović. Člani Daks Popović, dr. Gosar in državni svetnik dr. Saganin bodo formulirali mišljenje o tem zakonu. Seja se bo jutri popoldne nadaljevala. Na dnevnem redu so: 1. uredba o vzdrževanju cest, 2. uredba o cestarjih in nadzornikih, 3. uredba o uporabljanju cest, 4. uredba o dolžnostih cestnih nadzornikov in 5. pravilnik o cestah.

Naše zadružništvo zopet enotno

Belgrad, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršila druga seja širšega odbora bivšega ravateljstva za kmetijski kredit. Po končanem dnevnem redu je prišla na dnevni red privilegirana agrarna banka, glede katere se je zakon poslal kralju v podpis v Topolo. Predsednik upravnega odbora Nedeljković je podrobno poročal o prizadevanjih za ustanovitev te banke. Sklenilo se je, da bo ravateljstvo za kmetijski kredit izdelalo resolucijo, v kateri bo pohvalilo korak vlade, da je uredila vprašanje kmetijskega kredita in v kateri je zahtevala, da se sedanje zadruge za kmetijski kredit ohranijo. Ker je ravateljstvo za kmetijski kredit po tem zakonu že razpuščeno, oblastne zadruge pa ostanejo, so načelniki oblastnih zadrug sklenili na skupnem sestanku, da ustanovijo zvezo oblastnih kmetijskih zadrug in da bodo pri glavni združni zvezi prosili za vstop. Če bodo te državne zadruge pristopile k glavni združni zvezi, bodo končno prenehali spori med državnimi in svobodnimi zadrugami in bo naše zadružništvo zopet enotno.

Plačevanje kaldrmine

Belgrad, 16. apr. (Tel. »Slov.«) Glede plačevanja kaldrmine na razne vrste blaga, ki prispe v raznih zavojih, je izdal finančni minister ta-le navodila: Ako znaša teža enega paketa 10 kg in se v njem nahaja več vrst blaga, naj se za vse blago porabi ena stopnja kaldrmine, in sicer tista, ki določa za blago iz tega zavoja najvišjo carino. Nasprotno za raznovrstno blago, ki prispe v enem zavoju, ki tehta nad 100 kg, se mora porabiti izrečna stopnja kaldrmine, tako da se kaldrmina plača za vsako vrsto posebej na podlagi stopnje, ki je za isto blago določena. V tem slučaju se bo k teži zavoja radi plačila kaldrmine prištevala teža blaga, katerega je največ. Če bi bili teži zavoja in blaga isti, potem naj se vzame stopnja kaldrmine za blago, ker je to dražje. V drugih slučajih se kaldrmina plača po teži.

objavlja »Giornale d'Italia« ta članek baš v trenutku, ko je odploval g. Grandi v Albanijo.

V pariških krogih ne verujejo »Giornalu d'Italia«, ker Pariz ve, da vodi Jugoslavija miroljubno politiko, ki je v duhu Društva narodov in da je zlasti za izvršitev mirovnih pogodb.

Dunajski komentarji

Dunajski listi skoraj brez izjeme ostro komentirajo senzacijo »Giornale d'Italia« in poudarjajo popolno neverjetnost njenih »dokumentov«. Nekateri listi, ko »Wiener Neueste Nachrichten« prinašajo tako ostre komentarje in tako ostro kritiko italijanske vesti, da je mi ne moremo niti objaviti.

Pisava tujih listov najlepše dokazuje, kako je senzacija z lažnivimi dokumenti absolutno propadla.

Kumanudijevo povabilo Galliju

Belgrad, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) Danes je zunanji minister dr. Kosta Kumanudi povabil italijanskega poslanika na našem dvoru Gallija, da bi se zgledil v zunanjem ministrstvu. Poset je bil v zvezi s predčerašnjimi napadi italijanskega časopisja na našo državo.

Seja ministrskega sveta

Belgrad, 16. apr. (Tel. »Slov.«) Popoldne ob petih se je vršila na Topčideru seja ministrskega sveta, na kateri se je obravnavala uredba o organizaciji ministrstev. Posamezni ministri so še enkrat predložili načrte, kako naj bi se organizirala njihova ministrstva. Nato se je uredba v celoti sprejela v končni stilizaciji. Čujemo, da jo bo predsedništvo v par dneh izdalo.

Odložitev vseh zborničnih volitev

Belgrad, 16. apr. (Tel. »Slov.«) Vrhovni zakonodajni svet je dobil od trgovskega ministrstva v pretres zakon o odlaganju volitev za trgovske, industrijske in obrtne zbornice. Gotovim zbornicam je že potekel rok in bi se morali člani teh zbornic iznova izvoliti. Načrt zakona pooblašča ministra, da sam odloži volitve in da imenuje novo upravo, oziroma posamezne člane zborničnih predsedstev.

Friedjungov posel

Pod tem naslovom piše »Politika« z dne 16. aprila na uvodnem mestu tole:

»Stari pakt prijateljstva z Italijo še ni obnovljen niti je skoraj pričakovati novega. Zlasti ne po zadnjih činjenicah, ki jih je ves svet sprejel z velikim presenečenjem, ker so prišle v resnici nepričakovane, ker so nespretno aprizorjene, a tudi z upravičenim vznemirjenjem, ker prihajajo — iz Rima. Te činjenice so pot g. Grandija v Tirano in dalje, pisava albanskih listov in zlasti nastop italijanskega tiska. Najbolj značilno pa je to, da so se zgodile vse tri činjenice isti hip in da ta sočasnost ni slučajna. Onega istega dne, ko je g. Dino Grandi obiskal v Tirani kralja Ahmeda Zogu, tega istega dne je objavil g. Virginij Gajda v Rimu dokument, ki ne dela časti g. Gajdi, ne listu, čegar ravnatelj je on, ne onim, za katerih račun je bil objavljen, ni storil pa niti usluge Italiji niti interesom splošnega miru.

Ne dela časti ne g. Gajdi, ne njegovemu listu, ker so še po tolikih letih v svežem spominu famozni Friedjungovi dokumenti. Tudi tokrat se je našel urednik, ki jim je »verjelo« in tudi tokrat so vsi listi v bivši dvojni monarhiji uprizorili gonjo proti Srbiji, da je bil alarmiran Belgrad in vsa svetovna javnost. In potrebna je bila trda in preudarjena borba Belgrada, da je prišlo do takime-novanega Friedjungovega procesa, ali bolje povedano, do Friedjungovega razgaljenja na procesu. Takrat je dokumente falzificiral Gjurje Nastić, izkoriščalo pa jih je avstrijsko poslanstvo v Belgradu, ker ima strah velike oči. Fiasko je bil popolen in s svojim odmevom, ki je s svojimi posledicami v daleč nadkrilil trenutno senzacijo, ki je bila dosežena z objavo »stajnega dokumenta«.

Ne vemo, kdo je Djordje Nastić g. Virginija Gajde in ne vemo, če nam bo kdaj mogoče dokazati tudi svojim neprijateljem fabrikacijo te laži tako jasno, kakor na znamenitem dunajskem procesu, da pa se bo tudi ta laž porušila, da bo tudi ta kampanja doživela zasluženi poraz, v to smo prepričani. Sicer pa se je poraz že začel. Nikjer v tujini se ni verjelo v to vest, vrženo iz Rima že 13. aprila. Ni se moglo niti verjeti, ker ima tudi ta falzifikat splošno napako vseh falzifikatov: gre preko mej verjetnosti, ker ni njegov ustvaritelj nikdar niti vezan na stvarne činjenice. Pri nas in v tujini pa se mora postaviti vprašanje ne več, kdo je falzifikator, temveč zakaj se je falzificiralo, s kakšnim ciljem in kaj se je hotelo s tem doseči? To je v vsem tem Friedjungovem poslu tudi najvažnejše. Na to vprašanje nam odgovarja do neke mere že sam g. Gajda, ali samo do neke mere. On pravi, da mi vzpodbujamo in vzdržujemo »napadalen duh proti vsem sosedom«, pripravljajo »vojno proti vsem« njim. Torej mi pripravljamo vojno proti vsem! Akeji obkroževanja te zemlje, ki se trdovratno vodi že nekoliko let, je bilo treba dodati še neposredno vojno nevarnost, ki jo baje pripravlja Jugoslavija, da bi se mogoče na g. Gajde »vojno proti vsem« takoj odgovoriti s koalicijo vseh teh, proti katerim se pripravljajo vojna! To je, kar nam posredno pravi g. Gajda. Ali gotovo je, da to ni vse. Koalicije se ne ustvarjajo z lažnimi dokumenti, temveč s čisto drugimi stvarmi, pač pa se more z lažnimi dokumenti trenutno ohraniti duh koalicije. Vsi italijanski listi so ponatisnili ta »dokument« in povsodi je po nekem telegramu napravil »globok vtis«. Jutri bo ta dokument ponatisnjen na Madžarskem, v Albaniji in Bolgarski, katere specialni strokovnjaki za komitske zadeve in dokumente take vrste, general Vlkov, se nahaja v Rimu že nekaj mesecev in ki, kakor se nam zdi, ne more biti posebno daleč od tega dokumenta in vse te kampanje.

V teh državah je bilo treba podpreti vso v upravičenost koalicije, ki kljub vsemu nima tal v njih narodih. In tu je treba iskati razlog tako za potovanje g. Grandija, ko za tiranske svečanosti v čast njegovemu prihodu in tu je tudi vzrok za pisanje albanskega tiska o »veličini Albanije« z ozirom na bodoče (!) pravice Albanije, a tudi vzrok za to novo ofenzivo italijanskega tiska.

V miroljubnost naše zemlje ne bo noben resen človek posumil niti za trenutek. Zato pa mora ta »dokument« doseči čisto nasproten efekt, kakor pa se ga je želelo: moglo bi se lahko verjeti v agresivnost drugih, onih, ki so g. Gajdi mnogo bližji, a tudi mnogo dražji ko pa Jugoslaviji. Kajti od dveh stvari je ena gotova: Ta dokument izhaja ali iz velikega strahu, a velik strah ima vedno velike oči, ali pa iz nečiste in nemirne zavesti, nečista in nemirna vest pa vedno skuša prevaliti na drugega odgovornost za slaba dela, ki jih sam pripravlja. Pametni ljudje bodo verjeli v ono drugo in ne bodo se zmotili.

Zagrebske vesti

V Zagrebu je danes ves dan deževalo. Temperatura je padla zelo nizko, tako da so se morali meščani zopet obleči v zimske suknje.

Zagreb, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) V Trenkovi ulici sta se zadušili dve starki. Ker je bila hiša nova, sta starki zelo kurili, da bi pospešili sušenje zidu. V skvarjenem zraku pa sta se zadušili.

Doklade upravnemu uradništvu

Statistika upravnega uradništva -- Vedno več kvalificiranih uradnikov -- Premalo prosilcev za upravno službo

Belgrad, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) V postavki 386 novega proračuna za 1929-30 je določenih 18 milijonov Din za osebne in materialne izdatke kot doklade upravnim uradnikom I. kategorije v področju notranjega ministrstva. Novi načrt o splošni upravi je na podlagi teh proračunskih postavk popolnoma posnel sodno razporeditev glede doklad uradnikom upravne stroke, in sicer od I. navzdol po 4000, 3500, 3000, 2500, 2000, 1500, 1000, 600 in 200 Din. Okrajni glavarji, ki nimajo fakultete in torej spadajo v II. kategorijo bodo eventualno dobili doklade v višini 600 dinarjev na mesec. Skupna vsota teh doklad bi znašala 864.000 Din. Okrajni glavarji III. kategorije ne dobe nobenih doklad, ampak bodo po večini najbrže reducirani. Mesečne doklade pri napredovanju iz skupine v skupino so v skupnem znesku osebnih izdatkov preračunane na 13.195.000 Din.

Pri tej priliki je zelo zanimiva statistika okrajnih glavarjev notranjega ministrstva. V področju Srbije, ki ima 147 okrajnih glavarjev, je bil leta 1923. en sam okrajni glavar I. kategorije, in sicer v Kragujevcu. Ko je bil pa premeščen v Štip, je podal ostavko

na državno službo. Delovanju bivšega notranjega ministra je bilo dr. Korošca je bilo pripisati, da se je v tem pogledu začela energična reorganizacija. — Sedaj je predsednik vlade in notranji minister general Peter Živković to delo energično nadaljeval. Danes lahko v tem pogledu izkazuje presenetljivo lep uspeh. V I. kategoriji je 215 okrajnih glavarjev, 120 II. kategorije. Okrajni glavarji I. kategorije tvorijo torej dve tretjini vseh okrajnih glavarjev.

Nadalje je zanimivo, da šteje celokupna upravna stroka hkrati s policijskimi uradniki 7000 uradnikov, od katerih jih spada v I. kategorijo 900. Zato je nerazumljivo, zakaj se absolvirani pravniki ne oglašajo za službe v upravni stroki. — Pred kratkim je notranje ministrstvo razpisalo 100 mest za diplomirane pravnike. Odziv je bil slab, prišlo je komaj 50 prošenj.

Glede celotnega zakona oziroma načrta o splošni upravi se računa, da bodo ostale odredbe upile v veljavo 1. januarja 1930. Finančni efekt, kolikor gre za doklade uradništvu, velja za nazaj s proračunom od 1. IV.

Delo razorožitvene konference

Kitajci za odpravo splošne vojaške dolžnosti -- Litvinov govor in turški predlog

Zeneva, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) Druga seja razorožitvene komisije je razen govora Litvinova imela značaj debate o poslovnem redu. Molče se je pristalo na to, da se načrt za konvencijo za omejitev oboroževanja iz leta 1927. obravnava pri drugem čitanju. Predsednik London je k temu naglašal, da se morajo pred razidom komisije rešiti vprašanja izvežanih rezerv in pomorske oborožitve ali vsaj najti metoda za rešitev. O ruskem načrtu je hotel London izgovoriti sklep, da ta načrt ne more biti podlaga za razpravo namesto načrta, ki ga je pripravila komisija. Sicer pa se bo komisija imela baviti tudi s turškim predlogom, ki ga je danes vložil Ruždi Tefvik bej. Veliko pozornost je zbudil govor kitajskega zastopnika v kitajskem jeziku, ki zahteva kot ključ razorožitve odpravo splošne vojaške dolžnosti. Končno so se zedinili na to, da se jutri začne razprava o ruskem načrtu. V velikem govoru je Litvinov utemeljeval svoj načrt in kritiziral neplodnost dosedanje metode razorožitvene komi-

sije. Vsi dosedanja poskusi so ostali neplodni. Ruski načrt predvideva enakomerno znižanje oboroževanja za 50%. To ni nikako čudežno zdravilo, more se pa razbiti samo ob pomanjkanju volje za razorožitev in bo dobro služilo za to, da se doženejo one vlade, ki nočejo razoroževanja. Litvinov je končno naglašal pomen Kellogove pogodbe. Načrt turške vlade sloni na pomenu Kellogove pogodbe za varnost in predlaga, da se izvede načelo enakosti oborožitve na vse države brez razlike na podlagi današnjega števila čet. Edino pravica samoobrambe proti napadu naj določa mejo bojnih sil kake države. Kot maksimum oboroženih čet naj velja ono, ki ga potrebuje kaka država, da se ubrani nenadnega napada. To naj bi ugotovila razorožitvena komisija. One države, ki bi imele več bojnih sil, bi jih morale znižati do te meje. V državah, ki imajo svojo oboroženo silo pod to mejo, kakor n. pr. Nemčija, katere pa turški zunanji minister ni omenil, ne smejo imeti možnosti, da bi pomnožile svoje bojne sile.

Kongres čeških nar. demokratov

Praga, 16. apr. (Tel. »Slov.«) Poslanec dr. Kramář je v svojem govoru na kongresu narodnodemokratske stranke govoril o svojem razmerju nasproti predsedniku Masaryku, zunanjemu ministru dr. Benešu in češkoslovaški fašistični organizaciji. Odtujitev med njim in Masarykom se je izvršila proti volji obeh in dasi se je dr. Kramář že v Parizu zavzemal za izvolitev Masaryka za predsednika, ker je sam hotel ostati v aktivni politiki. Odtujitev je nastala iz političnih motivov, ker se je politika po vojni orientirala drugače, kakor med vojno. Šlo je pri tem seveda tudi za načelna nasprotstva, kakor za vprašanje razmerja do Sovjetske Rusije in glede stališča o slovanskih vprašanjih sploh. Dr. Kramář je smel v Av-

striji svoje nazore o cesarju izreči svobodneje, kakor sme danes v češkoslovaški republiki o predsedniku. Dr. Beneš pa ni samo zunanji minister, temveč tudi voditelj nasprotne stranke. Že v Parizu je svaril dr. Beneša, naj se ne vmešava v notranjo politiko, da bo mogel ohraniti svojo objektivnost in avtoriteto. Dr. Beneš ga ni ubogal in metode, ki jih je vpeljal v notranjepolitičnih bojih, so morale v vsakem moralnem človeku povzročiti odpor. Fašistično gibanje je v začetku pozdravljalo kot nacionalni narodni pokret proti komunizmu, kompromitirali so ga pa njegovi voditelji; odklanja pa tudi metode, ki so se porabljale za pobijanje fašizma, ker so škodovala dostojanstvu republike na vsem svetu.

Avstrijska vladna kriza

Dunaj, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) Socialni demokrati so zahtevali, da se posvetovanje za sporazum odgodi do 23. aprila, ker je na ta dan sklican shod socialne demokratske stranke iz vse države. Desno krilo krščanske socialne stranke vidi v tem namen zavlačevanja in želi, da se brez ozira na socialne demokrate takoj sestavi nova vlada z dr. Enderjem na čelu, leva skupina krščanskih socialistov pa želi, da se še dalje poskuša doseči kompromis in kandidira spravljevejšega dr. Rintelena za zveznega kanclerja.

Dunaj, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) Pogajanja o najemniški reformi so se danes zvečer prekinila, ker ni bilo mogoče sporazumeti se o lestvici najemnin. Večinske stranke hočejo jutri voliti vlado brez ozira na opozicijo.

Poljska vlada na delu

Varšava, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) Novi poljski kabinet je postavil nove ljudi tudi na vodilna mesta v najvažnejših ministrstvih. Najpomembnejše je imenovanje dosedanjega ministerialnega ravnatelja finančnega ministrstva Starzynskega za namestnika finančnega ministra. Starzynski je odločen praktičen in teoretičen pristaš prednosti državnega gospodarstva pred privatnim gospodarstvom. Enakogar mišljenja je tudi novo imenovani voditelj finančnega ministrstva Matuševski. Nova vlada hoče na vsak način izvesti reformo ustave, po kateri naj bi se pravice parlamenta bistveno omejeje na korist državnega predsednika. Če bo njen predlog odklonjen, se pričakuje, da bo vlada razpustila sejm.

Spomenica Male antante o manjšinah

Zeneva, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) Spomenice Poljske, Jugoslavije in Češkoslovaške o manjšinskem vprašanju so bile danes vložene pri tajništvu Društva narodov. Spomenica Švice ugotavlja, da nobena njenih različnih narodnosti nima značaja manjšine. Švica želi, da bi se države za pojasnila o manjšinskih pogodbah večkrat, kakor dosedaj, posluževale pravnega varstva stalnega mednarodnega razsodišča.

Veliki francoski manevri

Pariz, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) Pri Toulonu se bodo prihodnje dni vršili veliki manevri celega armadnega kora z dvema eskadrami sredozemskega brodomarja in številnimi letali pod osebnim vodstvom generala Weyganda, šefa velikega generalnega štaba in mornariškega štaba. Manevri posebno zanimajo Italijo. Tajno pa je še, v katerih krajih se bodo manevri pravzaprav vršili.

Kaas o vzhodni meji in manjšinah

Vratislava, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) Na zborovanju centroma na nemškem vzhodu je izjavil predsednik, prelat Kaas, da je meja, kakor je določena na nemškem vzhodu, gospodarski nesmisel. — Ni nikako ogrožanje miru, če se reče, da krvavi tu rana, ki zahteva ozdravljenja in ki se mora poslabšati, če bi svetovni državniki ne imeli poguma, to reči svojim narodom. Manjšinsko vprašanje je osrednja os evropskega miru.

Reparacijska konferenca

Pariz, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) Včeraj se je na plenarni seji strokovnjakov nadaljevala razprava o reparacijah ter se smatra, da ni še nobenega neposrednega povoda za to, da bi se moralo opustiti upanje na končni pozitivni uspeh. Izrecno se ugotavlja, da zavezniški memorandum niti ni ultimativen, niti ne pomenja nespremenljivih zahtev upnikov, temveč da je samo neobvezen predlog skupine članov konference.

London, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) »Daily Telegraph« pričakuje, da bo konferenca strokovnjakov končno pristala na kompromis. Nemčiji se morajo dovoliti nadaljnje koncesije samo tedaj, če se zmanjšajo angleške obveznosti nasproti Ameriki, kar pa ni verjetno.

Drobne vesti

Anglija in Rusija. »Star« poroča, da bi bil Baldwin v primeru, če bi po volitvah zopet sestavljal novi kabinet, pripravljen od-sloviti one ministre, ki hočejo ostati intransigentni napram Rusiji.

Radi revolucionarnega kompleta je bil aretiran šef portugalske republikanske stranke in bivši ministrski predsednik Da Silva in mnogi njegovi pristaši. Bivša ministra dr. Rodriguez in dr. Pereira sta zbežala. Vojaštvo je pripravljeno.

Nemška križarka. Inženjerska pisarna ameriške vojne mornarice označuje novo nemško oklopno križarko za revolucionaren tip vojne ladje, ki je sposobna, izsiliti revizijo mednarodnih omejitev oboroževanja. Tak križarka bi zasenčila tudi nove ameriške projekte.

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine

Belgrad, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) Načrt zakona o ustanovitvi zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, je v trgovinskem ministrstvu gotov. Ministrstvo ga je že predložilo predsedniku vlade. Če se bo predsednik vlade s tem načrtom strinjal, pride načrt pred zakonodajni svet. Ta načrt je važen radi tega, ker določa, da se dosedaj skrhana kompetenca trgovinskega ministrstva pri trgovinskih pogodbah z drugimi državami razširi in da dobi trgovinsko ministrstvo na tem polju izključno kompetenco.

Nemški avtomobilisti prispeli

Zagreb, 16. aprila. (Tel. »Slov.«) Davi ob 5 so nemški avtomobilisti odpotovali iz Zagreba, iz hotela »Esplanade«. Ob odhodu jih je pozdravila vojaška godba in predsednik zagrebskega avtomobilskega kluba Vošnjak. Avtomobilisti so se vozili preko Bosanskega Novega, Banjeluke v Sarajevo, kamor so zvečer prispeli.

Belgrajske vesti

Belgrad, 16. aprila.

Izlet Jadranske straže v Grčijo. Odbor Jadranske straže je pod predstvom Ninka Perića izdelal program za izlet v Grčijo. Izletniki bodo obiskali Solun in Atene. Za izlete vlada v vseh gospodarskih krogih velik interes.

Izvoz zaklane živine. Tu se je vršilo zborovanje, ki so se ga udeležili tudi zastopniki zainteresiranih ministrstev. Razpravljalo se je o sredstvih, kako naj se povzdigne trgovina z zaklano živino. Sklenilo se je, da naj je izvoz, predvsem izvoz svežega mesa in zaklane živine, dovoljen v prvi vrsti samo klavnicam, tovarnam za predelano meso, tovarnam za salame in klavnicam za perutnino. Posebno se je poudarjala potreba klavnic za izvoz, ki bi bile edino v stanju, izvršiti iz urediti naš izvoz predelanega mesa in dvigniti renome v zunanjem svetu tej važni panogi našega izvoza.

Pravosodno ministrstvo je predložilo predsedniku vlade predlog, da se organizacija tega ministrstva razdeli na štiri oddelke: upravni, civilnopravni, kazenski in računovodstveni, ter oddelke za izdelavo in izvršitev zakona.

Zdravje vojvode Stepanovića v Čačku se je danes nenadoma poslabšalo.

Za italijanskega vojnega atašea na italijanskem poslanstvu v Belgradu je imenovan polkovnik Gasson.

Pogajanja radi revizije dolgoročnih pogodb so se vršila v gozdarskem ministrstvu. Navzoči so bili zastopniki gozdne industrije in ministrstva.

Pomočnik finančnega ministra Gospodnetić je nadzoroval finančno ravnateljstvo v Skoplju. Nato je odpotoval v Solun, kjer je prevzel solunsko svobodno zono.

Zakon o privilegirani agrarni banki je bil danes odposlan kralju v Topolo.

Dunajska vremenska napoved. Izpremenljivo, najbrže vedno manjša oblačnost, hladno, brez bistvenih padavin.

Železničarji!

Blago za železničarske kroje, pravi železničarski loden m Din 75—, 90—, boljše kvalitete m Din 110—, Kompletne uniforme m Din 580—, 650— in 750—, DRAGO SCHWAB, Ljubljana.